

DRAAIBOEK

OPSTARTEN VAN KLEIN- SCHALIGE OPVANG VOOR AMV'S MET STATUS

Landelijk is er een grote behoefte aan kleinschalige opvangplekken voor deze doelgroep. In dit draaiboek zetten we uiteen **wat het voor een gemeente betekent om alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) met status op te vangen binnen kleinschalige opvanglocaties** van Nidos en haar contractpartners.

OVER NIDOS

Onze missie en visie

Nidos is al meer dan veertig jaar de **voogdij- en opvangorganisatie voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's)**. Dit zijn kinderen en jongeren die zonder ouders naar Nederland zijn gekomen. Zodra ze in Nederland zijn, neemt Nidos het tijdelijke voogdijschap op zich. Wanneer ze een verblijfsvergunning krijgen en op dat moment nog geen 18 jaar oud zijn, organiseren Nidos en haar contractpartners de opvang en begeleiding.

Daarna blijven we bij 'onze' jongeren betrokken: we helpen ze bij hun ontwikkeling naar zelfredzaamheid, begeleiden ze bij het omarmen van het alledaagse leven in Nederland of werken samen toe naar een veilige terugkeer.

Een veilige thuisbasis - hoe tijdelijk ook - is onmisbaar voor het welzijn van alleenstaande, minderjarige vreemdelingen. Een thuis waar ze zich prettig en beschermd voelen, helpt ze bij het opbouwen van zelfvertrouwen en creëert kansen voor zelfontplooiing, op weg naar zelfredzaamheid. Daarom is ons uitgangspunt: zo snel mogelijk naar kleinschalige opvang.

**VOOGDIJ
EN OPVANG**

**ONTWIKKELING
EN INTEGRATIE**

**VEILIGE
TERUGKEER**

Dit draaiboek gaat specifiek over de Kleinschalige Opvang (KSO) van amv's met een verblijfsstatus.

Wat is een alleenstaande minderjarige vreemdeling (amv)?

Een alleenstaande minderjarige vreemdeling is een kind dat **zonder begeleiding van een ouder of wettelijke voogd** naar Nederland is gevlucht vanwege oorlog, geweld en/of vervolging. Deze jongeren hebben hun land van herkomst verlaten en zijn op zoek naar veiligheid en bescherming. Ze zijn kwetsbaar omdat ze vaak traumatische ervaringen hebben en te maken hebben gehad met gebrek aan onderdak, toegang tot onderwijs en gezondheidszorg en het risico op uitbuiting en misbruik. Tegelijkertijd zijn ze veerkrachtig en willen ze graag werken aan hun nieuwe toekomst.

In Nederland streven we naar een samenleving waarin iedereen zich kan ontwikkelen en een betekenisvol leven kan opbouwen. Amv's met status zijn nieuwe inwoners van uw gemeente. Door hen kleinschalig op te vangen, helpen we ze om stevig te landen en een nieuwe toekomst op te bouwen. Hierbij volgen ze onderwijs, hebben ze bijbaantjes en doen ze mee met sportieve en sociale activiteiten die erg belangrijk zijn om in de gemeenschap te integreren. 'Meedoen' versterkt tegelijkertijd ook de sociale cohesie en diversiteit. Succesverhalen laten zien dat deze jongeren met de juiste begeleiding waardevolle en actieve inwoners worden. Neem via bureauopvang@nidos.nl contact op met de deelnemende gemeenten van onze maatschappelijke alliantie om meer over deze succesverhalen te horen en om te zien hoe uw gemeente bij kan dragen aan deze waardevolle missie.

Landelijke opvangsvormen voor amv's

Nederland heeft zich gecommitteerd aan internationale verdragen om minderjarige vreemdelingen op te vangen ongeacht hun status. Daarnaast heeft Nederland zich te houden aan **Europese richtlijnen voor de opvang van amv's**. Nidos speelt een belangrijke rol in de opvang van amv's met en zonder status. Deze kinderen en jongeren melden zich bij aankomst in Nederland bij het aanmeldcentrum van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Vervolgens wordt gekeken naar hun leeftijd en of zij een netwerk hebben in Nederland.

Is een kind onder de 15 jaar en/of heeft hij of zij kennissen of familieleden in Nederland? Dan gaat hij of zij naar een netwerk- of opvanggezin van Nidos. Is dit niet het geval? Dan zal de jongere naar een procesopvanglocatie voor amv's gaan. De organisatie daarvan doet het COA.

Meer informatie over **het landelijke opvangmodel voor amv's** en de randvoorwaarden?

Voor de voogdij is Nidos betrokken bij al deze amv's.

Voor de opvang van amv's is Nidos betrokken bij twee verschillende opvangsvormen:

1

Opvang en Wonen in Gezinsverband (OWG)

Kinderen tot 15 jaar worden na het indienen van hun asielaanvraag zo snel mogelijk in gezinsverband opgevangen. Dit gebeurt in **opvanggezinnen van Nidos**. Daar blijven ze tot ze volwassen zijn of, indien er sprake is van Verlengde Opvang OWG18+, bij de opvangouder, tot de Verlengde Opvang niet meer nodig is. Het kan ook voorkomen dat ze in het opvanggezin blijven tot ze het land moeten verlaten. Daarnaast kan een kind geplaatst worden binnen een **netwerkgezin**. Dit is een plaatsing binnen het eigen netwerk van het kind. Meer over OWG kunt u vinden op nidos.nl/opvang.

2

Kleinschalige Opvang (KSO)

Kinderen tussen de 15 en 18 jaar worden door het COA opgevangen zolang zij nog in de asielprocedure zitten. Krijgen ze een **verblijfsvergunning** van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)? Dan stromen ze door naar 1 van de 3 vormen van Kleinschalige Opvang (KSO) van Nidos. Hier blijven ze tot ze volwassen zijn, of indien er sprake is van Verlengde Opvang, tot de Verlengde Opvang niet meer nodig is.

Kleinschalige opvang (KSO)

Amv's die een verblijfsvergunning krijgen van de IND worden opgevangen in Kleinschalige Opvang (KSO). Ze hebben, gezien hun leeftijd, naast huisvesting ook begeleiding nodig. Op de KSO-locaties is de begeleiding gericht op de zelfredzaamheid en integratie van de jongeren. De opvang en begeleiding is aan Nidos en haar contractpartners, maar er ligt een **belangrijke rol voor gemeenten in het opstarten van kleinschalige opvanglocaties (KSO), in het organiseren van de toegang tot voorzieningen en de vervolghuisvesting van jongeren zodra zij 18 jaar oud worden.**

1 Kinderwoongroep (KWG)

9 - 12 jongeren*

24/7 begeleiding

Bedoeld voor jongeren voor wie continue begeleiding beschikbaar is voor hulp bij dagelijkse vaardigheden. Richt zich op weerbaarheid en begeleiding naar zelfstandigheid en zelfredzaamheid.

2 Kleinschalige Wooneenheid (KWE)

3 - 5 jongeren

Minimaal 7 uur per week begeleiding per jongere buiten schooltijden met 24/7 bereikbaarheid vanuit Nidos en contractpartner.

Bedoeld voor jongeren die al meer zelfstandig zijn, maar nog hulp nodig hebben bij bijvoorbeeld administratieve zaken. Zelfredzaamheid staat centraal.

3 Kleinschalige Wooneenheid + (KWE+)

6 - 8 jongeren

Minimaal 11,25 uur per week begeleiding per jongere buiten schooltijden met 24/7 bereikbaarheid vanuit Nidos en contractpartner.

Dit is een tussenvorm waarbij meer begeleiding mogelijk is dan op een KWE, maar waar ook de zelfredzaamheid van jongeren centraal staat.

* In overleg met contractpartner en gemeente kan er afgeweken worden van de aantallen.

Basis voor de huisvesting en begeleiding zijn de kwaliteitseisen waarop de uitvoerende contractpartners zijn aanbesteed. Deze eisen zijn opgenomen in een aantal documenten: het Programma van Eisen KSO, Programma van Eisen Huisvesting en de Amv-woonbegeleidingsmethodiek. Deze documenten zijn gepubliceerd op [Tenderned.nl](https://www.tenderned.nl)

Daarnaast werken de contractpartners aan de hand van het Toetsingskader Verantwoorde opvang en begeleiding alleenstaande minderjarige vreemdelingen (2016, Inspecties IG&J en J&V)

*"Jongeren die in de KSO komen, hebben uitzicht op **duurzaam verblijf in Nederland**. Veruit de meesten van hen grijpen die kans aan om daar iets moois van te maken. Ze gaan naar school, hebben een bijbaantje en sluiten zich aan bij bijvoorbeeld de plaatselijke voetbalclub."*

Samen met de contractpartners investeren Nidos en haar contractpartners ook in het betrekken van de buurt, omdat dit een belangrijke factor is om de integratie op gang te helpen.

Welk pand is geschikt voor Kleinschalige Opvang (KSO)?

Geschikte panden worden vaak gevonden **in samenwerking met woningcorporaties en verantwoordelijken voor vastgoed van gemeenten, maar ook via particuliere verhuur** of contractpartners van Nidos. In het Programma van Eisen voor Huisvesting (zie button) staan de minimale vereisten per opvangvorm waaronder de benodigde ruimten en minimale grootte van slaapkamers en huiskamer.

KWG

Zorgpanden, grotere woonhuizen of andere typen panden.

KWE / KWE+

Rijtjeshuizen. Bij vragen over de geschiktheid van een pand kan er altijd contact worden opgenomen.

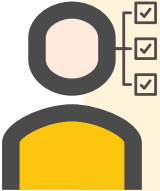
Nidos en haar contractpartners denken voorafgaand aan de komst van een KSO graag mee over de **communicatie met de buurt**.*

*Bijvoorbeeld tijdens een **bewonersavond** om vragen te beantwoorden en gevoelens van buurtbewoners te bespreken.

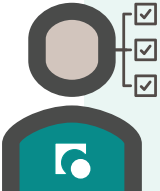
Rolverdeling bij de KSO

De opvang van jongeren met status wordt in samenwerking georganiseerd tussen gemeente, contractpartner en Nidos. Binnen deze samenwerking hebben de partijen **de volgende rollen in de opvang en huisvesting van amv's met status:**

Rol Gemeente

-
- Gemeenten hebben een **inspanningsverplichting om amv's met status te huisvesten**, de verantwoordelijkheid van de gemeente hierin volgt uit de huisvestingswet en de taakstelling. De verantwoordelijkheid van Nidos volgt uit de opdracht van het Ministerie van Asiel en Migratie (AenM) om uitvoering te geven aan de opvang en begeleiding van amv's met een status. Het opstarten van een kleinschalige opvanglocatie is hiermee een samenwerking tussen gemeente en Nidos waarbij de gemeente in belangrijke rol heeft in de opstartfase van een kleinschalige opvanglocatie in o.a. het vinden van een geschikt pand en de communicatie met de buurt.
 - Organiseren van toegang** tot de juiste voorzieningen, waaronder onderwijs en zorg. Nidos is zich ervan bewust dat het organiseren van onderwijs op dit moment landelijk een uitdaging is en denkt graag mee over het aanbieden van tijdelijke alternatieve vormen van onderwijs.
 - Vorbereiding op uitstroom** vanaf 17,5 jaar volgens de handreiking 'Overgang bij amv's met verblijfsvergunning die 18 jaar worden'.
 - Vervolghuisvesting** (uitgestelde huisvestingsplicht) bij 18 jaar of eventueel later als de jongere een begeleidingsbehoefte heeft. In dit geval is er een optie tot Verlengde Opvang waarin de jongere zelf de regie heeft.
 - Begeleiding bij inburgering** na 18+ jaar en zo nodig andere ondersteuning zoals: inkomensvoorziening, aanvullende begeleiding, verlengde jeugdhulp en zorg.
 - Onderhouden en faciliteren** van de contacten met de woningcorporatie als deze een rol heeft binnen de samenwerking.

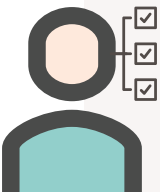
Rol Nidos vanuit Opvang

-
- Nidos heeft vanuit het ministerie van AenM een opdracht om de **Kleinschalige Opvang voor amv's met status te verzorgen**.
 - Nidos is verantwoordelijk voor het **doorontwikkelen, bijsturen en monitoren van de kwaliteit van opvang en begeleiding**, volgens het Toetsingskader 'Verantwoorde opvang en begeleiding van amv's' van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid, geboden en uitgevoerd door Nidos' eigen opvang (NEO) en haar contractpartners.
 - Zorgen dat contractpartners hun werk zo goed mogelijk kunnen doen, dus **faciliteren en ondersteunen** waar nodig (administratief en inhoudelijk).
 - Dienstdoen als **direct aanspreekpunt** en verbindende schakel voor alle partijen die met opvang te maken hebben (intern en extern). Nidos is de verbindende schakel tussen contractpartners, gemeenten en de regio.

Rol Nidos vanuit Voogdij

- Een gezonde **ontwikkeling van het kind bevorderen** en eventuele ontwikkelingsbedreigingen wegnemen.
- De **belangen** van het kind **behartigen**.
- Vorbereiden op zelfredzaamheid bij 18 jaar.

Rol Contractpartner

-
- In opdracht van Nidos (aanbestedingsconstructie) het **kleinschalig opvangen en begeleiden** (door gekwalificeerd personeel) van amv's met status.
 - Methodisch werken** aan de hand van de methodiek woonbegeleiding amv's.
 - Toepassen van het Toetsingskader** 'Verantwoorde opvang en begeleiding van amv's' van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid.
 - De jongere, indien dat nodig is, de **weg naar zorg wijzen**, in samenspraak met de jeugdbeschermer.
 - Handelen volgens de handreiking** 'Overgang bij amv's met verblijfsvergunning die 18 jaar worden' bij de overgang naar meerderjarigheid.
 - Verantwoordelijkheid dragen voor de **kwaliteit en inrichting** van de kleinschalige opvangvoorzieningen conform Programma van Eisen Huisvesting. Nidos is eindverantwoordelijk.

Opgave en taakstelling

In de **halfjaarlijkse taakstellingsbrief** vanuit het ministerie van Asiel en Migratie (AenM) leest u hoeveel kleinschalige opvangplekken een gemeente zou moeten realiseren naar rato van het inwonersaantal. Deze **taakstellingsbrief** kunt u bekijken middels het raadplegen van de website van rijksoverheid:

Amv's met status **tellen bij plaatsing in een KSO-locatie vervroegd mee** voor de taakstelling huisvesting vergunninghouders van de desbetreffende gemeente. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor vervolghuisvesting voor de jongeren vanaf het 18e levensjaar.

Dat betekent:

1

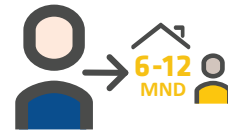
... dat een amv met status in een KSO wordt **gekoppeld aan het taakstellingvolgsysteem (TVS) van het COA**. Zo hebben gemeenten inzichtelijk welke jongeren er geplaatst zijn in de Kleinschalige Opvang.

2

... dat de jongere voordat deze 17,5 jaar wordt, met ondersteuning van de voogd en woonbegeleiders, de keuze maakt om zelfstandig te gaan wonen of gebruik te maken van de Verlengde Opvang.

3

... dat, als de jongere wenst uit te stromen, het aan de **gemeente** is om de huisvesting te organiseren. Heeft het gesprek door omstandigheden niet bij 17,5 jaar kunnen plaatsvinden? Of wil een jongere later, vanuit de Verlengde Opvang, uitstromen? Dan is het aan de gemeente om huisvesting te organiseren vanaf het moment dat het verzoek bij de gemeente is ingediend. Per 1 januari 2025 geldt er een tijdelijke verlenging van de huisvestingstermijn waardoor gemeenten 6 maanden extra de tijd krijgen om vervolghuisvesting voor de jongeren te organiseren. Dit betekent dat gemeenten in totaal maximaal 12 maanden krijgen om huisvesting te organiseren vanaf het moment dat er een aanvraag voor vervolghuisvesting is ingediend.

Verlengde opvang

Sinds **1 januari 2023** is Verlengde Opvang en begeleiding na 18 jaar mogelijk tot 21 jaar. Nidos en haar contractpartners voeren deze Verlengde Opvang uit. Een jongere kan hierdoor, op basis van een inhoudelijke begeleidingsbehoefte, **tussen 18 en 21 jaar flexibel uitstromen**. Dit betekent dat het moment van vervolghuisvesting niet per se bij 18 jaar plaats hoeft te vinden, maar ook later kan zijn. Een jongere heeft **zelf de regie** over de keuze om gebruik te maken van de verlengde opvang en het moment van uitstroom.

De **handreiking** 'Overgang bij amv's met verblijfsvergunning die 18 jaar worden' lezen?

Vervolghuisvesting

Amv alleen

Kamergewijze verhuur, een studentenwoning of een éénpersoonsstudio.

Amv herenigd met gezin

Gehuisvest samen met de nareizende familie. Bijvoorbeeld in een eengezinswoning of een twee-onder-een-kapwoning.

Of planmatige, creatieve oplossingen voor vervolghuisvesting vanwege de krappe woningmarkt. Zoals bijvoorbeeld: jongeren tijdelijk een plek bieden in een **doorstroomlocatie** zolang er geen gezinshereniging heeft plaatsgevonden of gezinswoningen **per kamer** verhuren.*

Gemeentelijke zorgplicht bij meerderjarigheid

Gemeenten hebben bij meerderjarigheid van de jongere verantwoordelijkheid over de **gezondheidszorg en vervolghuisvesting**. Als de jongere in de Verlengde

Opvang een zorgbehoefte heeft, zal deze via de reguliere kanalen geregeld worden. Bij de uitvoering van de Kleinschalige Opvang (en Verlengde Opvang) geldt het principe dat deze **géén zorg, jeugdhulp of Wmo biedt**.

*Hoe zijn deze modellen financieel georganiseerd? Hoe is dit beleidsmatig aangepakt? Hoe verloopt de samenwerking met corporaties? Via bureauopvang@nidos.nl kunt u contact opnemen met gemeenten die verbonden zijn met Nidos' alliantie en meer te weten komen.

Wat als een gemeente niet tijdig voor vervolghuisvesting zorgt?

Het kan voorkomen dat een gemeente er, ondanks alle inspanningen, niet in slaagt binnen de gestelde termijn van 6 maanden, per 1 januari 2025 tijdelijk verlengd tot maximaal 12 maanden, vervolghuisvesting of een passende overbrugging te realiseren. Indien de gemeente binnen deze tijdelijk verlengde termijn nog steeds geen vervolghuisvesting kan bieden, treedt zij tijdig in overleg met Nidos en wordt dit, indien nodig, (bestuurlijk) opgeschaald.

*“Het is belangrijk dat de termijn van doorplaatsing **zo kort mogelijk** blijft. Een langer verblijf in de opvang van Nidos ontnemt jongere de mogelijkheid om zich verder te ontwikkelen als zelfstandig volwassene. Daarnaast zijn deze opvangplekken **schaars** en dienen deze zo snel mogelijk weer ter beschikking te komen voor een andere amv met status.”*

Amv's met status zijn vergunninghouders. Bij plaatsing in de KSO tellen zij op basis van het bestuursakkoord 2015 vervoegd mee met de taakstelling huisvesting vergunninghouders, welke staat opgenomen in de Huisvestingswet 2014. Gemeenten blijven hierbij verantwoordelijk voor passende vervolghuisvesting van de jongeren.

Regionale samenwerking

In meerdere regio's in Nederland zijn er regionale plannen opgesteld om de verschillende opgaven met betrekking tot asiel, opvang en huisvesting binnen de regio op te vangen. Dit initiatief is vanuit gemeenten zelf gekomen om in een eerder stadium tot een overeenkomst te komen waarin zij elkaar kunnen ondersteunen. Binnen zo'n samenwerking tussen gemeenten is het mogelijk om vervolghuisvesting van amv's met status binnen de regio te verdelen en daar **onderling afspraken** over te maken. Op die manier kan er binnen de regio passend gehuisvest worden en kan de jongere een **duurzame relatie ontwikkelen met de omgeving**.

De regionale afspraken

Binnen een regionale samenwerking is het belangrijk om afspraken te maken over de **verantwoordelijkheden en de uitstroom** van de amv's met status. Gemeenten stellen deze afspraken samen op en betrekken hierbij de corporaties, internationale schakelklassen en andere belanghebbenden. In deze regionale afspraken zijn er een aantal zaken die in ieder geval besproken moeten worden om een **duurzaam traject** op te starten.

Realisatie KSO-locaties in regioverband

De jongeren worden bij plaatsing gekoppeld aan de gemeente waar de Kleinschalige Opvang is gevestigd. Zij verschijnen in het **taakstellingsvolgsysteem (TVS)** van het COA en worden direct meegeteld met de taakstelling. Binnen regionale afspraken tellen amv's met status die geplaatst zijn in een KSO en daarmee vervroegd meegeteld zijn voor de taakstelling mee met het totaal aantal gehuisveste statushouders in de regio.

Inburgering

In de regionale afspraken dient het **inburgeringsproces** van de amv's met status een plek te krijgen. De gemeente waar de Kleinschalige Opvang gevestigd is ontvangt **financiële ondersteuning** van het Rijk (vanuit het

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid) indien een jongere inburgeringsplichtig is.

Vervolghuisvesting & gezinshereniging

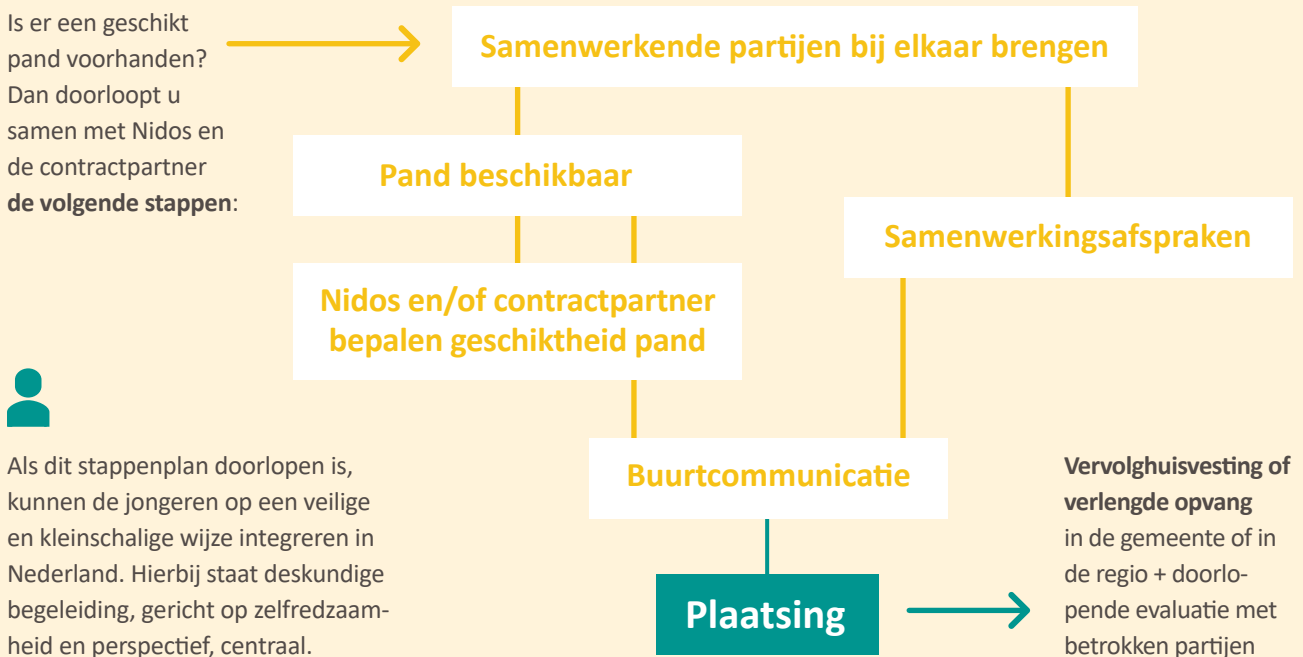
Als de amv's met status meerderjarig worden, komen zij in aanmerking voor vervolghuisvesting. Binnen een regionale samenwerking kan er in de verschillende gemeenten gekeken worden naar **passende huisvesting** voor de amv's met status en hun eventuele nareizende familie.

Onderwijs en zorg

De gemeenten spreken in regionaal verband af hoe onderwijs en zorg voor de jongeren geregeld zal worden. Dit betekent toegang tot een **internationale schakelklas (ISK)** en de mogelijkheid tot **zorg van een huisarts**. Een ISK mag ook in een andere regio liggen (op maximaal 30 minuten reistijd vanaf de KSO).

De eerstvolgende stap voor u als gemeente

Uw gemeente heeft een opgave voor het realiseren van KSO-plekken voor amv's met status. Heeft u nog niet voldoende KSO-plekken in uw gemeente of regio? Dan is de **zoektocht naar een geschikt pand voor een KWG of KWE (+)** de eerste stap.

Heeft u vragen over dit draaiboek of **interesse in een verkennend gesprek over Kleinschalige Opvang** in uw provincie, regio of gemeente? Neem dan contact op met bureauopvang@nidos.nl. Onze medewerkers koppelen u dan rechtstreeks aan de accountmanager en/of contractpartner van uw regio.

Heeft u een specifiek huisvestingsaanbod dat mogelijk geschikt is voor Kleinschalige Opvang? Ook dan kunt u terecht bij bureauopvang@nidos.nl.